

Téereb Danyeel — Téeméeri ak fukki juróom-benn **[translation_note_removed]**

Ubbi ay Fan yi: Njàngum waxu Yàlla ci waare Yeremiya ak Maasu Njèkk gi

Jeff Pippenger

2024-03-04

Nu doon nuy xooloon ci Jeremii saar juróom-fukk ci beneen bind bi weesu, te ci pasaj boobu atine bu ñu dogal ngir Babilon, bi tambalee ci yoonu Dibeer bu léegi di ñëw ci Etats-Unis, ba noppi ci merum Yàlla. Atine bu jëf ji mooy bésu fey gu Boroom bi, bi ñu tegtaloon ci yàqute Yerusaleem ci atum 70 A.D. Yàqute Yerusaleem, bi Rooma defee ko ci 70 A.D., dafa doon seeni misaal ci yàqute Yerusaleem bi Nebukadnesar amaloon. Ñoom ñaar ñépp bopp nañoo nekk ñaari seede ngir atine bu jëf ji ci jigéenu njaaloo Tir, mi itam mooy jigéenu njaaloo bi ci Apokalips saar fukk ak juróom-ñaareel.

Yeremi dafa nu ne ne bu ba taxawooru Boroom bi mat na ci Babilon bu bees bi, tambalee ak yoonu dibeer bu agsi lu gaaw, ne: “Ci fan yooyu ak ci waxtu woowu, wax na Boroom bi, dinañu seet tooñi Israayil te duñu am; ak bàkkaar Yuda, te duñu leen gis: ndaxte dinaa baal ñi ma denc.” Ci fan yooyu, màndargaalug téereel gi ci kaw ñaar-fukk ak ñeent-fukk ak ñeent junni nit ña, kon dina weesu ba noppi.

“Yéen bopp yi, lan ngeen di def ci mag gu réy gi ngir waajal? Ñi bopp ak àddina, ñoo ngi jël melokaanu àddina te di waajal ngir màndargu rab wu réy wi. Waaye ñi amul kóolote ci seen bopp, ñi di suufel seen bopp kanamu Yàlla te di setal seen ruuy ci topp dëgg gi, ñoo ngi jël melokaanu asamaan te di waajal ngir màndargu Yàlla ci seen jë. Bu ndigal li génnee, te ràñnee bi tēj ci ñoom, seen jikko dina des set wecc, baña am benn tus, ba fàww.” Testimonies, volume 5, 216.

Àtte bu jëfandikukat bi tàmbele ak baat bu ñaareel bi ci Peeñu ya saaru fukk ak juróom-ñett, miy woo góor ak jigéen ñi ngir ñu daw bàyyi Babilon, te Yeremi ne: “seen bés agsi na, waxtu seetlu seen dikk na. Baatu ñi daw te mucc génn réewu Babilon, ngir yégle ci Siyon fay gu Boroom bi sunu Yàlla, fayu këràm gu sell gi. Wooleen ñi di xëccat ak baan ngir wër Babilon: yéen ñépp ñiy jébbal xàtt wi, dëkkeleen ko wër-giir; bu kenn mucc ci moom: feyleen ko ni ay jëfam, lépp lu mu defoon, defleen ko ko.” Àtteem mat na jaar ci “xëccat yi.” Jëfandikoo bu njèkk bu bind mi def ci ab xëccat, ci Ismaël la jëm.

Yàlla dégg baatu xale bi; malaakam Yàlla wootee Agar ci asamaan, ne ko: «Lan moo la dal, Agar? Bul ragal; ndaxte Yàlla dégg na baatu xale bi fa mu nekk. Jógël, yékkati xale bi, te téye ko ci sa loxo; ndaxte dinaa ko def xeet wu mag.» Noonu Yàlla ubbi ay bëtam, mu gis teen bu ndox; mu dem, feesal yomb ba ak ndox, ba noppi mu naanloo xale bi. Te Yàlla ànd ak xale bi; mu màgg, dëkk ca màndiñ ma, te nekk ku xasawt buy fitt. Génesis 21:17–20.

“Waxtu yëngu réy ci suuf si” bi nekk ci Apokalips 11 dafay tektale tambaliwaatub ateb jëfandikukat bi ci kaw jigéen ju bon ju Room, te muy tambalee ci yoonu Dibeeri ju ñëw léegi ci

Etats-Unis. Ci “waxtu” woowu, “ñetteelu njàqare mi di ñëw gaaw. Te malaakam juróom-ñaareel bi wol.” Ñetteelu njàqare mi, mooy bucc bi juróom-ñaareel. Ñooy fitnalekat yu Islaam yi ñuy jëfandikoo ngir indi Atteam ci kaw ñi di dëgëral màndargab sañ-sañu baab, maanaam jaamu Dibeer, te di fitnaal ñi di taxawal màndargab sañ-sañu Yàlla, maanaam jaamu Noflaay.

Ci Luug saar ñaar-fukk ak benn, bi Yeesu di tontu laaj yi taalibe yi ko laajoon ci yàqute Yerusalem ak kër Yàlla ga, Mu joxe ab nettali gu jaar ci bindu mboolem xew-xew yu amoon, te itam di tegu ay xew-xew yu mel ni taarixu fan yu mujj yi. Mu tudde “fan i mbugal,” yu doon benn jëfandikukat bu am solo ci waxu yonent ci liggéeyam ni Almasi bi, li Mu won ci yégleb bu njëkk bu liggéeyam, bi Mu jàngee ci yonent Esayi ci mbooloom Nazaret. Yégleb ga ci Nazaret, ak pàcc bi jële ci Esayi, dafa doon teguwaay bu warul ci liggéeyam rekk, waaye itam ci mesaj i taalibeem yi, te gën a leer ci liggéey ak ndigalum yëngu-yëngu ñaari tééméeri junni ak ñeent-fukk ak ñeent junni.

Xelum Boroom bi Yàlla nekk na ci sama kaw; ndaxte Boroom bi di ma fal ngir ma yégle xibaar bu baax ñi lewet; yónni na ma ngir ma fajj xol yi dagg, ngir ma yégle moomel ñi ñu jàpp, ak ubbi kër kaso bi ñi ñu tëj; ngir ma yégle at mu nangu gu Boroom bi, ak bésib feyug sunu Yàlla; ngir ma diisóo ñépp ñi metti xol; ngir ma jagleel ñi metti xol ci Siyon, ngir ma may leen taaru tañoor ci boppu pënd, diwlin mbégte ci wàllu tiis, yéreb cant ci ruu bu metti; ngir ñu woowe leen garab yu njub, njëmbëtug Boroom bi, ngir mu manggaliku. Te dinañu tabax mbedd mi yàgg a yàqu, dinañu yëkkati yàqu-yàqu yu njëkk, te dinañu defar dëkk yi yàqu, yàqu-yàquy maas yu bare. Te doxandéem yi dinañu taxaw di sàmm seeni jur, te doom i xeet yu doxandéem dinañu nekk seeni beykat ak seeni sàkkat reseñ. Waaye yéen dees na leen tudde Saraxalekat yu Boroom bi; nit ñi dinañu leen wax ne, Ndamaykat yu sunu Yàlla; dangeenay lekk alalu xeeti ñi dul Yawut, te ci seen ndam ngeen di bég ci yéen. Ci seen rus, dinañu am ñaari yoon; te ci gacce, dinañu bég ci seen cër; moo tax ci seen suuf dinañu moom ñaari yoon; mbég mu dul jeex dina nekk ci seen kaw. Ndaxte man Boroom bi, bëgg naa àtte gu jub; bañ naa sàcc ci sarax su lakk; te dinaa jubal seen liggéey ci dëgg, te dinaa fas ak ñoom kóllëre gu dul jeex. Te seen askan dina siiw ci biir xeeti ñi dul Yawut, ak seen sët ci biir xeet yi; ñépp ñi leen gis dinañu leen nangu, ne ñoom mooy askan wi Boroom bi barkeel. Dinaa bég lool ci Boroom bi, sama ruu dina bég ci sama Yàlla; ndaxte solal na ma yérey mucc, muuru na ma mbubb mu njub, ni góor guy takk di sàggan boppam ak taar, ak ni jabar buy takk di taaru ak takkam. Ndaxte ni suuf di génne saxaram, ak ni tool di saxal li ñu ci ji, noonu la Boroom bi Yàlla di saxal njub ak cant fa kanam xeet yépp. Esayi 61:1–11.

Ñaari junni ak ñeent fukk ak ñeent junni ñi ñu téj ci Yeeskel saar 9, ñooy ñi di jooy te metti xol ndax bàkkaar yi nekk ci kërgeem gi ak ci àddina si. “Atum nangu gu Boroom bi, ak bésib mbugal sunu Yàlla,” mooy jamono ji ñi di jooy ci Siyon di am njàmmu xol, te nekk “garabi njub” ngir “manggal Boroom bi.” Ñoom dañuy manggal Boroom bi, ndaxte “ci fan yooyu, ak ci waxtu woowu, wax na Boroom bi, dees na seet tooñu Israyil, te du feeñ benn.” Ñi di jooy, ñooy ñi ñu téj, te ñooy ñi “di tabax yàqu-yàqu yu njëkk ya,” ñi “di yëkkati tasaaro yu njëkk ya, te” ñi “di defar dëkk yu yàqu ya, tasaaro yi ñaari xeetu maam yu bare.” Dees na leen “tudd Saraxalekat yu Boroom bi,” te nit ñi dinañu leen wooye “Ndaw ñi sunu Yàlla.”

Njubug ñaari fukk ak ñeent ci junni ñeent-fukk ak ñeent-ñi war na “sax ci kanam xeet yépp,” bu ñu leen yëkkati nekk saxaaru tegal ci waxtu yëngu-yëngu su mag bi. Seen njubug dees na ko jur

ndank-ndank, ndaxte “ni suuf di jur ay mbotam, ak ni tool bi di jur li ci jiñ bi ñu ci ji; noonu la Boroom bi Yàlla di jur njub ak cant sax.” Téere biir gi ci ñaari fukk ak ñeent ci junni ñent-fukk ak ñeent-ñi tàmbalee na bi taw bu mujj bi agsee 1 Sàttumbar 2001. Foofu la ay mbotam suuf si tàmbalee feeñ. Isaya dafa wax kañ la ay mbot yooyu di sax.

Ci natt, bu mu saxee, dinga koy yëngal; mo taxawal ngelawam gu metti gi ca bésu ngelawu penku. Moo tax nag, lañuy setal tooñu Yàqub; te lii mooy bépp meññeefu dindi bàkkaaram: bu defee bépp doj yu sarxalukaay ba mel ni doj yu weex yuñu dóor ba tas, xéer yu màngì ak nataal yi duñu taxaw. Isaie 27:8, 9.

Ci “bëccëg ngelaw wu penku” bi di moom “ngelawam wu tar” wi “Mu tere,” “sóobu” pepp yi dina tàmbali bu taw bi “ñu ko natt.” “Mu tere” tekki na ñu ko téye. Bu ñetti ngelaw yi ñu leen téye jaarale ko ci ñenti malaaka yi ci Pexe yu Yàlla, saar 7, lakkug téerey temm yi ci kaw juróom-ñaar fukk ak ñent junni nit yi dina tàmbali. Ca jamono jooju, taw wu mujj wi dina tàmbali a “fésal” ci xew-xew wu yem, ndaxte baat bi nekk ci saar bi, di “natt,” tekki na xew-xew wu yem. Ci tàmbaliwaayu jamonoy lakkug téerey temm yi ci kaw juróom-ñaar fukk ak ñent junni nit yi, taw wu mujj wi ñu ko natt; te ci mujju jamono jooju, du nekk ak natt.

«Tuuru gu réy bu mag ci Xelum Yàlla, mi di leeral suuf sépp ak ndamam, du ñëw ba kera nu amee nit ñu leer xel, ñiy xam ci seen kër gu bopp li tekki ne di liggéeykat yu ànd ak Yàlla. Bu nu amee sellal gu mat, gu mat sèkk ci liggéeyu Kirist, Yàlla dina seede ne loolu am na ci tuuru Xelam gu amul natt; waaye loolu du am fekk ña ëpp ci mbooloom bëggkat yi doonul liggéeykat yu ànd ak Yàlla. Yàlla mënul tuuru Xelam bi fekk bëgg bopp ak topp sa neex feeñ nañu lool, te fekk itam am na xel mu, bu ñu ko waxee ci kàddu, dina wax tontu Kayin ga: “Ndax man maa yor sama mbokk?” Su dee ne dëgg bi ñeel jamono jii, su dee ne màndarga yi miy gëna réy ci bépp wet, yiy seede ne mujjug lépp jege na, dootuñu doy ngir yëngal doole jooju téd d ci ñi wax ne xam nañu dëgg bi, kon lëndëm gu tolloo ak leer gi nekk woon di leer dina dal xol yii. Amul sax melokaanu benn pakku ngir seen ragalul jëf ji ñuy man a joxe ci kanam Yàlla ca bés bu mag ba njaaloo mujj ga. Du am benn sabab bu ñuy joxe ngir lu tax duñu dund, dox, te liggéey ci leeru dëgg ju sell ju Kàddug Yàlla, ba tax nu feeñal àddina ju bàkkaar lëndëmal, jaarale ko ci seen jikko, seen yërmande, ak seen cëre, ne doole ak dëgggu xibaaru jàmm bi kenn mën ko weddi.» Review and Herald, July 21, 1896.

Jamono nattu tawfex ak tëj miir giir ñaar-fukk ak ñeent junni ak ñeenti téeméer ñi tambalee na ak nattug tuurug Xel Mu Sell mi, ndax pepp ak ñax mu bon mi agsi nañu ca waxtuw ngóob ga. Taw bi dafay yóbbu ñaari mbooloo yi ñoom ñépp ci matug seen mbir; gannaaw loolu, ci jeexital jamono nattu ga, dees na tàggale pepp ak ñax mu bon mi, te pepp mi dina “xam ci jaar-jaaram lu mu tekki ne ay liggéeykat yu bokk ak Yàlla lañu.” Bu boobaa it, dinañu “am jébbalu gu mat, gu ñépp a dugal xolam bépp, ci liggéeyu Kirist; te Yàlla dina seede dëgg gi ci tuur Xelam gu amul natt.”

“Bés bu metti nguuru penku” bi agsi na ci 11 Septàmbar 2001, te waxtaanu Habakuk ci yégleb “jàmm ak kaarange” gu fen, muy yégleb ndox mu mujj mi, ju bëccëg ndajeek yégleb biy xamale bésu revenge Yàlla, daldi tàmbali. Ca jamono jooju, garab yi, muy dugub ak ñax mu bon mi itam, tàmbali nañoo sax ak jur meññef mi ñuy feeñal ci àtteb sàrtu Dibéer bu ñuy dikk lu gaaw.

« Teegal, léeb yi di jàngale ne gën a amul benn waxtu yëngëtu gannaaw attee bi. Bu liggéeyu xebaar bu baax bi matée, ci saa si sax tàccu bi diggante ñi baax ak ñi bon di topp; te moom àqibëtu wàll wu nekk daldi sax ba fàww. » Christ’s Object Lessons, 123.

Benn xeet di sujjóot ci jant bi ci Ezekiel saar juróom-ñett, te beneen xeet bi jot màndarga Yàlla ci Ezekiel saar juróom-ñeent. Ci Luka saar ñaar-fukk ak benn, Kirist mi ngi firndeel ñaar téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent junni ñaar téeméer, te mu joxe benn màndarga buy mel ni firnde bu màndarga jamono mujj ci jaar-jaaru àddina. Moom moo xamale màndarga bi warees a xam ci anam yu Kiristaan ngir daw alkande gi Yerusalem.

Te bu ngeen gis Yerusalem ñu wër ko ak ay xarekat, xamleen ne yàqub gi di na jege. Kon ñi nekk ci Yudee nañu daw jëm ca tundi ya; te ñi nekk ca biir dëkk ba nañu génñ; te ñi nekk ci àll ba yu ko wër buñu duggati ci moom. Ndaxte loolu mooy fan yu mbugal, ngir lépp lu ñu bind yépp mat. Luug 21:20–22.

Yeesu feeñal na, “rëdd ci kaw rëdd,” yeneen melo yu wax ci kanam te aju ci mandarga ma, ndaxte ay waxam bindees nañu leen du ci Luka rekk, waaye itam ci Macëe ak Màrk.

Te xebaaru nguur gi dees na ko waare ci àddina si yépp, ngir nekk seede ci kanam xeet yépp; te bu ko defee, mujj ga dina ñëw. Kon nag, bu ngeen gisee bann xew-xewu yàqute gu yées, gi yonent bi Dañeel waxoon, taxaw ci bérab bu sell bi, (ku koy jàng, na ko xam tekkiinu:) kon na ñi nekk ci Yudee daw dem ca tund ya. Macë 24:14–16.

Te xebaar bu baax bi dafa wara jëkk a yégle ci xeet yépp. Waaye bu ñu leen jàppee, te jébbal leen, buleen jàpp ci seen xel lu ngeen di wax, te buleen ko waajal lu jiitu; waaye li leen deñal ci waxtu woowu, waxleen ko: ndaxte dungeen wax, waaye Xel mu Sell mi. Léegi mbokk dina wor doomub ndeyam ba muy dee, baay itam doomam; te xale yi dinañu jóg ci seen way-jur, tax ñu rey leen. Te ñépp dinañu leen bañ ngir sama tur; waaye ku muñ ba ca mujj, kooku mooy mucc. Waaye bu ngeen gisee ñaawteefug yàq gi, ni ko Yonent bi Dañeel waxe, taxaw fu warul taxaw, —na kiy jàng xam li ci nekk— kon na ñi nekk ci Yudee daw dem ca tund ya. Mark 13:10–14.

Bala muy juróomi ñaari yu mujj, te di mat na topp bu mat te baax baax ci “fan yi yoolu,” war na waare ak yégle xibaar bu baax bi ci nguur gi ci xeeti nit ñépp, bala loolu matal ci ñaari gannaay. Xibaar bu baax bi dañuy ko jox xeeti nit yi ci jamono ju yàggul ba yoonu Dibëer di ñëw ci Etazini, booba ñi téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent war a yékkati ni ràññee. “Fan yi yoolu” dañuy tektal diirub Atteb Yoonuw Jëf gi ci jigéen ju ñaawju Babel, miy tàmbalee ak yoonu Dibëer ci Etazini te muy jeex ba bi Migeel taxawee, àtteb nit ñi tēj, te merum Yàlla tuuru ci juróomi bala muy mujj yi.

Jamono ji mooy “waxtu” wi Màrk wax, ak “waxtu” wa “yëngu-yëngu suuf su mag si,” ak “waxtu” wi fukki buur yi déggoo jox seen juróom-ñaareel nguur gi papas bi. Bu bakkan bu mujj bi nangu xebaar bu baax bi ñu yégle ci xeeti àddina yépp, waxtu muñ gi tēj, te merum Yàlla tuuru ci kaw te amul yërmande. Jamono jooju tàmbalee ak xebaar bu baax bi ñuy waare ci xeeti àddina yépp bi ñu yékkati rakkal gi, te mu jeex bu nit ku mujj ki tontu ci bataaxal xebaar bu baax bi ñu waare, ñu waxtaan, te ñu siiwal ko jaarale ko ci rakkal gi. Jamono jooju mooy “fan yi réyit.”

Ci ñetti Luug, sarax 21, Yeesu mooy jëfandikoo waxtu woowu ci taarix bi, ndaxte mooy waxx at ma mujj gi, gi dul dee bala ñaareelu ñëwëmam. Mu jàngale benn màndarga, mi ñu tegtal ni mooy “ñakk ju yàq” ji yonent bi Dañeel waxoon. Màndarga mooy bu “ñakk ju yàq” ji taxawee ci “bérab bu sell bi,” ak bu mu “taxawee fa warul a taxaw,” te loolu it mooy bi Yerusaleem “wëralee ak xarekat yi.”

Ba Yerusaleem wërée woon ay xare yi ci atum 66 jaaro ko Cestius, kiristaan yi nekkoon Yerusaleem daw nañu dëkk ba, te Sister White wax na ne benn kiristaan deewul woon bi alag ga mujj gaweegee ci atum 70. Cestius tàmbalee woon wër dëkk ba, ba noppi dellu gannaaw ndax sabab yu mel ni xamulees, te kiristaan yi nekkoon ci dëkk ba daw nañu, di jëfe ndigal li bokkoon ak mandarga ma. Ci atum 70 Titus mottalee alag ga, bi mu yokkaat ay xare ngir wër dëkk ba. Xareb wër dëkk ba bu Cestius mooy doon tàmbalig li ñuy wax Xareb njëkk bi diggante Yawut ya ak Room, te xareb wër dëkk ba ak alag ga Titus matale mooy doon mujjug Xareb njëkk bi diggante Yawut ya ak Room.

Jëfandikoo gu yépp amoon na ñetti at ak genn-wàll, tàmbalee ak mujjee ci wërug xare, te njàlbéen ga dafa yore woon benn màndarga ngir askanu Yàlla. Kirist moo ràññee jëfandikoo jooju ni mooy fan yu Yàlla di fayee mbugal, te loolu dafa doon benn mbir bu mu war a xamle ci liggéeyam. Fan yooyu dañuy tegtal àttey mbugal yu mat ci kaw jigéen ju ndaw ji Roma, bi tàmbalee ci sàrtu Dimaas gu bëgg a ñëw, te mu jeex ba kàttanu nit ku nekk ci jàmm ak Yàlla tēj. Ci njàlbéenu àttey mbugal yu mat ci kaw jigéen ju ndaw ji Babilon, ñetti fukki junni ak ñent-fukki junni yi ak ñent-fukki ñaar dañu leen yékkati ni benn ràkkaay, mooy benn màndarga. Bu xaaj yi des ci juróomi karamu Yàlla gisee màndarga ga, war nañu daw génn Babilon, mi ay alkandeem wonewoon ci alagug Yerusaleem.

Dina kontine seetlu ci xët bi di ñëw ci Luka saar fukki-ñeent ak benn.